

8 መጋቢት ዓለምለካዊ መዓልቲ ደቂ ኣንስትዮ

ብኣፈወርቂ ኣባይ

ሃገረ ጀርመን

ሾሞንተ መጋቢት መሰል ደቂ ኣንስትዮ ከተራጋግጽን ክትጣበቅን ዝተወሰነት መዓልቲ ምዃና ኩሉ ዝፈልግን ዝቃላላን ዘላ መዓልቲ ኢያ። እዛ ኣገዳሲትን ዓባይን መዓልቲ ብሕብረተሰብኣዊን፣ ቁጠባውን፣ ባህላዊን፣ ፖለቲካዊን ፍጻሜ ዘካተተት ፍርቂ ሕብረተሰብ ዓለም ዝወነነት ክብርቲ መዓልቲ ኢያ።

ብዝኹነ መንግስትን ገበርቲ ሰናይ ማሕበራትን፡ ዓባይቲ ትካላትን ኣካዳሚያዊ ማዕከንን ዘይውንኖ ብርቱዕን ነጻን ዝኹነ ጾታዊ ሓይሊ ምንቅስቃስ ድማ ኢያ።

ኣዚ ኣገዳሲን ዓባይን ዓለምለካዊ መዓልቲ ንመሰል ደቂ ኣንስትዮ ዝጣበቐ ሓይሊ ቅድሚ ሓደ ዘመን (ልዕሊ 100 ዓመት) ጥራይ ዝኸመ ወይ ዝተመሰረተ ምዃኑ ታሪኽ ዝምስክሮ ሓቂ ኢያ።

ንኣብነት ኣብ ኤእዋኑ ዝጀመረሉን ዝተመሰረተሉን ሓደ ብሓደ ዘርዘረ ክጽሕፎ ዝከኣል ይኹን እምበር ብኸፋሉ ክጠቅስ ኢያ።

ኣብ 1908 ዓ.ም. 15.000 ደቂ ኣንስትዮ ኣብ ንዮርክ ኣመሪካ ንክብርን ፍትሕን ኢሉን ዝመረሸኦ ነልዕል። ንዮርክ ሕቡራት መንግስትታት ኣመሪካ ንሒደት ሰዓታትን ኣገልጊልካ ርቡሕ ደምዘን መሰል ምድማጽን ደቂ ኣንስትዮን ዘንጸባርቑ ምልዕዓልን ምንባሩ ይግለጽ።

ኣብ 1975 ዓምለኽ ደቂ ኣንስትዮ ኣብ ሕቡራት መንግስታት ከቢሩ ከም ዝወዓለ።

ኣብ 2011 ናይ 100 ዓመቱ ዓለምለካዊ በዓል ኣብ ኣውስትሪያ ደኒማርክን ጀርመንን ስዊዘርላንድን ሓቡራት መንግስታት ኣመሪካን ኣኸቢሩ ውዒሉ።

ከምኡውን ኣብ ዝተፈላለዩ ሃገራት ኢውሮጳን ካልእን እንዳቀጸለ ዓባይቲ ኣኼባታትን እንዳተገብረ ሸትኡ ከመዝግብ ክኢሉ። እዚ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሰ እዋን ምንቅስቃስ ኣብ ሙብዛሕትኡ ኣብ ከባቢ ቀዳማይን ካልኣይን ውግእ ዓለም ዝነበረሉ እዋን ምንባሩ ክጥቀስ እንከሉ ንምፍጻሙ ጸገማት ከም ዝነበሮ እውን ግሉጽ ነገር ነይሩ ክብሃል ይከኣል። እንተኾነ ንመሰልካን ግቡእካን ብምሉእ ድሌትን ግደታ ንነፍስ ረብሓኻን ክትምክትን ክትቃለስን ከቢድ መስዋእትን ፈተነታትን ኣሕሊፍካ ክትዕወት ዓቢ ታሪካዊ ተልእኾ ፈጺምካ ንዘልኣለም ተሓጊሽካ ትነብረሉ ፍጻሜ ተራእዩ።

ምልስ ኢሉ ከምቲ ኣብ ላዕሊ ዝጠቐስከዎ እዚ ፍጻሜታት እዚ ብመንጽር ሃገርና ኤርትራ ፍልይ ዝበለ ብክቡራት ኣቦሓጎታት ዝኸመን ዝተሓሰበን ብተግባር ዝተተርጎመን ኣብ ኩሉ ሕብረተሰብ በቢኣውራጅኡን ቀበሌኡን ቅድሚ 525 ዓመታት ብብቛንቁኡን ዝተጸሕፈን፡ ኣብ ኣእምሮ ዓባይቲ ሸማግሌታት ዓዲን ዝተዓቀበን ፤ሕጊ እንዳባ ድሕሩ ድማ ብግቡእ ተጸሒፉ ብመጽሓፍ ተዘርጊሑ ንመዋእል ዓመታት ከገልግል ዝጸንሑ ቅዋም ሕጊታት ኣሎና። እዚ ከኣ ስርዓት ኣድግና ተገልባ ኣድከመ ምልጋእ ስርዓት ሎጎጭዎን፡ ሕጊ ሰዓርትን ላምዛን ወቐርትን፡ስርዓት ሃብስሉስ፡ ናይ ደቀዳሽምን፡ ስርዓት ካርነሽም፡ዋዕላ ሸውዓተ ዓንሰባ ዘማት ታሕታይ፡ ክልኤ መንሳዕን ድግም ወፍትሕ ወዓድታትን፡ ይርከቡ።

እዚ ሕጊዚ ብጉዳይ መሰል ደቂ ኣንስትዮ ኣዝዩ ብማዕረ ዝሕለቐ ገይሩ ኣስፊርዎ ይርከቡ። ኣብ ዝተፈላለዩ ቦታታት ብምኽንያት ባህልን ሃይማኖትን ፍልልያት ክርከቡ ይኸእል እምበር ዳርጋ ኩሉ ሓደ ዓይነት መሰል ዝሓለወ ኢያ።

ኣብዚ ምስዘም ዝጠቐስከዎም ሃገራት ከወዳድሮም ኩላኹን ኣመጸጽእኦምን ኣገባብ ኣቀራርብኦምን ፍልይ ዝበለ እዩ። መሰል ደቂ ኣንስትዮ ሃገርና ብወለዲ ኣቦታትና ተሓሲቡን ተገዲሱን ዝኸመን ክኸውን እንከሎ፤ ኣብ ካልእ ዓለምና ግን ደቂ ኣንስትዮ ብገዛእ ርእሰን ዘበገስኦን ተቓሊሰን ዘምጽኤኦን ምዃኑን ኢያ።

ካልአይ ድማ አቦታትና ክሳብ ክንደይ ተገዳስነትን፡ ሓልዮትን፡ ሰብአዊ ሕልናን፡ መንፈሳዊ ስምዒትን ኣብ መሰል ጓል ኣንስተይቲ ብጸይቶምን ስነ ኣእምሮ ዓቕምም ልዑል ምንባሩ የተሓሳስበካ።

ሳልሳይ በደራጃ መዋእል ምስረታ ጊዜኡን፡ ኣተሓሳስብኡን፡ እንተተመልከትና ሓመሽተ ጊዜ ዘመን ቅድመ ዓለምለኽ መሰል ደቂ ኣንስትዮን ካልእ እኹል ትሩፍ ክነባብርምን፡ ክቕይዶም ዝኸለል ደሞክራሲያዊ ቅዋም ምንዳፎምን ንሕና ዘይከናዕ ንምዕራባውያን ሃገራት ዘደነቕን ዘተሓሳስበን ሕጊ ኣብ ኣፍሪቃ ምፍጣሩ ንዓና ኤርትራውያን ንሕበነሉን ንኹርዓሉን ሃብታም ታሪኻዊ ውርሻ ኣሎና። ካብዚ ብምብጋስ ኣሰርን ልምድን ህዝብና ተደሪፎን ብስምምዕ ጓልናን ደቅናን ብጉዳይ ሃገርናን ህዝብናን ሓቢርና ተቓሊስናን ተዋዲቕናን ነጻነትና ኣምጺእና ኢና።

ሃገርና ብብዙሓት ዝተፈላለዩ ዝሄዱ ቡብጊዜኡ ትውረርን ትግዛእን ምንባራ ታሪኽ ዝምስክሮ ሓቂ ኢዩ። ትግዛእ እምበር ንሕግታትናን ያታናን ዝደፈሮ ዝሓ ኣይነበረን። ብግምጣሉ ግን ሕማቕ ዕድል ኩይኑ ጽቡቕን ቅዋምን ዘባህርሮ ኣዕናዊ ጉጅለ ህግደፍ ንባህልናን ቅዋማትናን ያታናን ዝምድምሳስ ብምምጽኡ ሃገርናን ህዝብናን ኣብ ዓቢ ፖለቲካዊ ወጥሪ ወዲቓ ትርኩብ ። እዚ ከኣ ብኣግኡ ፈሊጥናዮን ኣለልናዮን ክንስና ብድኽመትና ከም ዝሻደነን ዝዓብለለን ሓሶት ዘይብሃሎ ሓቂ ኢዩ። እንተኾነ ብሕጽር ዝበለ በዚ ገባቲ ጉጅለ ህግደፍ ኩሉ ውጡን ምንዮትናን ዕላማናን ኣብ ማይ ክኣቱ ኩሎ፡ መሰል ደቂ ኣንስትዮ ጥራይ ዘይከኣስ ብዓንደርእሱ ሃገርናን ህዝብናን ፍጡር ክርኽቦ ዘይግመት ንምግላጹ ዘሸግር ኩነታት ወዲቑ ይርከብ። ይኹን እምበር ኣብዚ ኣረሜናዊ መግዛእቲዚ ካብ ሕብረተ-ሰብና እተን ብዝያዳ ኣሎ ዝብሃል ሕሰምን፡ ግህሰትን፡ ተርእዮ ዘይፈልጥ ጸይቂ ፍጻሜን፡ ዝረኽቡት ጓል ኣንስተይቲ ኤርትራዊት ምዃና ዓለም ዝዛረበሉ ዘሎ ተረኽቦ ኢዩ። ስለዚ ኩልና ሓቢርካ ምቅላስ ኣብ ቦትኡ ይሃሉምበር ነዚ ሕሰምን በደልን ንምብዳህ ቀዳማይ ንዓለምና ምቅላሕ፡ ከምኡውን ነተን ብፍላጥ ድዮን ብዘይ ፍላጥ ኣብ ትሕቲ ጉጅለ ህግደፍ ኩይነን ናይ ኤርትራውያን ኣሕዋተን ወጽዓ ዘይተረድኤን ኤርትራውያን ኣሓትና፡ ኣብ ልበን ከምለሳ ምኽሕጻሕን፡ ምቅላስን ግደታ፡ስለ ዝኾነ ከምኡውን ንኹለን ወጽዓት መጻኢ ወለዶ ኤርትራውያን ደቅናን፡ ደቂ ደቅናን ጥጡሕ ባይታ ፈጢርካ ክተጽንሓለን ምቅላስ ኣድላዪ ምኽኑ ከስምረሉ እፈቱ።

ክቡራትን ክቡራንን ህሉው ኩነታት ሃገርና ኣብ ግምት ብምእታው ቃልሲ ደቂ ኣንስትዮ ቃልሲ ኩሉ ህዝቢ ኤርትራ ከም ምዃኑ ተረዲእና ብጾትና ደቂ ኣንስትዮ ኣብ ዝገብርኦ ጸዕርታትን ቃልሲታትን ሓቢረን ክምክተኦ፡ ከም ዘለወን ናትና ናይ ደቂ ተባዕትዮ ብጾተን ምኽርን ምሉእ ምትሕብባርን ክህልወና እላቦ።

ቃልስና ሓቀኛን ፍትሓውን ስለ ዝኾነ ተስፋ ብዘይ ምቕራጽ ሰማእታትና ዝወደቕሉ መኪኑ ክተርፍ ከምዘይክእል ብምትእምማን፤ ንሕና ኩላትና ኤርትራውያን ኣሓትን፡ ኣሕዋትን ሓድነትና ኣረጋገጽና ብምቅላስ ዓወትና ህያው ምዃኑ ኣይጠራጠርን።

- ዓወት ንቃልሲ ደቂ ኣንስትዮ ብሓባር
- 8 መጋቢት ዘንተ ዓመት ትኽበር
- ክብርን ዝኽርን ንሰማእታትና